

PHÁT TRIỂN KHOA HỌC CÔNG NGHỆ ĐBSCL

Cần cơ chế đặc thù

Bên cạnh việc giao quyền tự chủ cho các viện, trường trong hoạt động nghiên cứu khoa học, ĐBSCL cần có cơ chế, chính sách riêng để phát triển khoa học và công nghệ (KH&CN) phù hợp với từng giai đoạn và đặc thù của vùng. Đây là những kiến nghị của đội ngũ làm công tác nghiên cứu, đào tạo tại Trường Đại học Cần Thơ.

Nhân viên sử dụng thiết bị tại Trung tâm kỹ thuật và ứng dụng công nghệ vùng ĐBSCL.

ĐBSCL là vùng trọng điểm về thủy sản của Việt Nam, bao gồm cả nuôi trồng và khai thác thủy sản. Ngành thủy sản ở ĐBSCL có tầm quan trọng chiến lược đối với phát triển kinh tế vùng này. Tuy nhiên, theo nhận định của các chuyên gia, nhà quản lý, nghiên cứu khoa học phục vụ phát triển nghề thủy sản (nghiên cứu thủy sản và khai thác thủy sản) đã có những bước tiến nhưng còn rời rạc, chưa giải quyết tốt các thách thức hay yêu cầu của thực tế sản xuất đặt ra, đặc biệt là trong lĩnh vực nuôi trồng thủy sản.

Các đề tài, dự án nghiên cứu khoa học bao gồm 2 dạng chính. Dạng thứ nhất là các đề tài, dự án hợp tác quốc tế, chủ yếu do các viện, trường, bộ hoặc ngành thực hiện qua nguồn tài trợ từ các tổ chức chính phủ, phi chính phủ, đối tác công tư. Dạng thứ hai là các đề tài nghiên cứu trong nước do các viện, trường, cơ quan quản lý ngành địa phương, doanh nghiệp... thực hiện qua nguồn kinh phí của bộ hoặc ngành và các địa phương. Theo nhận định của các nhà khoa học, số lượng và giá trị của các đề tài thuộc lĩnh vực này còn hạn hẹp. Theo thống kê của Sở KH&CN tỉnh Cà Mau, nơi phát triển ngành thủy sản, năm 2011, tỉnh phê duyệt 9 đề tài nghiên cứu khoa học, trong đó, có 5 đề tài thuộc lĩnh vực thủy sản, với tổng kinh phí khoảng 2,5 tỉ đồng. Năm 2012, tỉnh phê duyệt 11 đề tài, trong đó, có 3 đề tài thuộc lĩnh vực thủy sản với tổng kinh phí khoảng 1,5 tỉ đồng. Trường Đại học Cần Thơ cũng là đơn vị có nhiều đề tài, dự án nghiên cứu các cấp (cấp cơ sở, cấp bộ hoặc ngành, cấp tỉnh, thành phố, cấp nhà nước và hợp tác quốc tế). Giai đoạn 2006-2012, trường thực hiện trên 200 đề tài các cấp, trong đó, chủ yếu là các đề tài hợp tác quốc tế.

Tại Hội nghị tiếp xúc cử tri về "Vai trò của KH&CN trong công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước" do Đoàn đại biểu quốc hội TP Cần Thơ tổ chức tại Trường Đại học Cần Thơ vào cuối tháng 3 vừa qua, các nhà khoa học, cán bộ quản lý giáo dục đã bày tỏ những trăn trở về sự phát triển của KH&CN ĐBSCL hiện nay. Theo nhận định của các nhà khoa

học, bên cạnh việc chưa có cơ chế, chính sách riêng để tăng cường hoạt động nghiên cứu KH&CN ĐBSCL, hoạt động nghiên cứu khoa học ở các cấp liên quan còn nhiều hạn chế về 3 yếu tố: nguồn nhân lực, cơ sở hạ tầng và sự đam mê nghiên cứu khoa học từ đội ngũ trí thức.

Hiện nay, phần lớn các đề tài, dự án nghiên cứu khoa học tập trung ở các viện, trường. Tuy nhiên, nghiên cứu khoa học tại nơi đây đang gặp không ít vướng mắc. Đối với cán bộ có học vị, do phải tham gia giảng dạy theo sự phân công của đơn vị công tác nên gặp khó khi dành thời gian cho nghiên cứu khoa học. Mặt khác, đối với cán bộ có học vị từ Phó giáo sư thì không được thực hiện những đề tài cấp trường, mà phải nghiên cứu đề tài cấp bộ. Thực tế cho thấy, khi một nhà khoa học ở trường làm nghiên cứu khoa học với đề tài cấp bộ thì gặp nhiều rắc rối trong quy trình xét duyệt. Từ đó, dẫn đến việc người làm khoa học nản lòng, từ bỏ ý tưởng.

Bên cạnh việc nêu lên thực trạng KH&CN hiện nay của ĐBSCL, nhiều cử tri đề xuất những giải pháp để đưa KH&CN có những bước tiến trong sự nghiệp công nghiệp hoá hiện đại hoá đất nước. Theo Phó Giáo sư - Tiến sĩ Nguyễn Văn Sánh, Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển ĐBSCL Trường Đại học Cần Thơ, để KH&CN thật sự là động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, cần cơ chế đặc thù dành riêng cho ĐBSCL. Đồng thời, cần thành lập Hội đồng khoa học của vùng và giao tính tự chủ hơn cho các viện, trường trong quản lý, nghiên cứu khoa học và đào tạo. Điều này cũng đồng nghĩa với việc để các viện, trường được thẩm quyền xét duyệt những đề tài, dự án nghiên cứu khoa học mang tầm rộng lớn. Phó Giáo sư-Tiến sĩ Nguyễn Văn Nở, Phó trưởng Khoa Sư phạm Trường Đại học Cần Thơ, cho rằng: "Bộ cần giao thẩm quyền cho các viện, trường, để chủ động trong hoạt động nghiên cứu khoa học, vừa tiết kiệm thời gian cho người làm nghiên cứu trong quá trình xin thủ tục, hồ sơ xét duyệt đề tài, dự án. Về phía các viện, trường, cũng thấy được đề tài, dự án nào cần thiết cho việc phát triển địa phương, vùng để lựa chọn xét duyệt".

Có nguồn lực, cơ sở hạ tầng, nhưng để KH&CN ĐBSCL có những bước tiến vượt bậc, không thể thiếu và rất cần thiết yếu tố đam mê nghiên cứu khoa học, sẽ khơi nguồn cho những ý tưởng sáng tạo trong lĩnh vực khoa học. Vấn đề là làm thế nào để các viện, trường, đơn vị quản lý KH&CN quan tâm khuyến khích đội ngũ trí thức tham gia nghiên cứu khoa học, thực hiện những đề tài có giá trị, ứng dụng vào thực tế, phục vụ đắc lực đời sống xã hội.

Bài, ảnh: THẢO MỘC